

4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich

1. Powstanie krakowskie 21/22.02. – 04.03.1846 r.

- a) przyczyny – powstanie zostało przygotowane przez emisariuszy TDP. Pierwotnie miało wybuchnąć we wszystkich trzech zaborach. Ze względu na rozbięcie siatek konspiratorów i na wybuch rabacji galicyjskiej wybuchło jedynie w Krakowie.
- b) 22.02.1846 r. utworzono **Rząd Narodowy Rzeczypospolitej Polskiej**. Na czele rządu stanął **Jan Tyssowski**.
- c) Rząd Narodowy ogłosił Manifest do Narodu, w którym:
 - proklamowano utworzenie Rzeczypospolitej,
 - ogłoszono zniesienie przywilejów stanowych i różnic społecznych,
 - zlikwidowano pańszczyznę i czynsze,
 - ogłoszono oddanie chłopom ziemi na własność – uwłaszczenie,
 - obiecywano bezrolnym chłopom ziemię na własność w zamian za udział w powstaniu.
- d) 24.02. Jan Tyssowski ogłosił się dyktatorem, a jego sekretarzem został Edward Dembowski („czerwony kasztelan”), który chciał pozyskać chłopów dla powstania.
27.02. – Edward Dembowski stanął na czele procesji, która miała przekonać chłopów za pomocą symboli religijnych. Procesja została ostrzelana przez Austriaków. Edward Dembowski zginął.
Jan Tyssowski oddał Kraków Austriakom **4.03.1846 r.** i przekroczył granicę pruską. Był to koniec **powstania**.
- e) skutki powstania – 16.11.1846 r. zlikwidowano Wolne Miasto Kraków i wcielono do monarchii Habsburgów. Język niemiecki wprowadzono do szkół i urzędów.

2. Rabacja galicyjska – 1846 r.

18.02.1846 r. wybuchło powstanie chłopskie zwane „**rabacją galicyjską**”, na czele której stanął **Jakub Szela**. Objęto głównie tarnowskie i sądeckie. Chłopi zniszczyli około 500 dworów i zamordowali ok. 1000 szlachty.

3. Wiosna Ludów w Wielkopolsce – 1848 r.

- a) w marcu 1848 r. utworzono Komitet Narodowy w Poznaniu, który wysunął żądania nadania autonomii
- b) rewolucyjny rząd w Berlinie wyraził zgodę na nadanie autonomii Wielkiemu Księstwu Poznańskiemu; miano utworzyć polską administrację i wojsko (wodzem miał zostać Ludwik Mierosławski). Powstały polskie obozy wojskowe w Wielkopolsce.
- c) w kwietniu 1848 r. władze pruskie zażądały zmniejszenia liczebności polskich wojsk, a po opanowaniu sytuacji w Berlinie całkowitej ich likwidacji
- d) wybuch powstania wielkopolskiego (kwiecień – maj 1848 r.). Dowódcą oddziałów polskich - Ludwik Mierosławski. Wojska polskie odniosły zwycięstwa pod Miłosławiem i Sokołowem. Mimo to musiały skapitulować ze względu na przeważającą liczebność armii pruskiej.

4. Wiosna Ludów w Galicji – 1848 r.

- a) w Krakowie i Lwowie powstały polskie rady narodowe, które tworzyły polską administrację i gwardię narodową. Polacy chcieli polonizacji szkół i urzędów oraz zniesienia pańszczyzny.
- b) gubernator Galicji Franz von Stadion ogłosił akt uwłaszczeniowy – chłopci otrzymali dzierżawioną dotąd ziemię na własność; szlachta miała otrzymać odszkodowanie za ziemię ze skarbu państwa
- c) Austriacy rozbili polskie oddziały. Do krótkotrwałych walk doszło jedynie w Krakowie i Lwowie.
- d) w kwietniu władze austriackie zdobyły Kraków i zlikwidowały ostatnie załączki autonomii, a w listopadzie opanowały Lwów.

5. Polacy w europejskiej Wiośnie Ludów.

- a) gen. Józef Bem walczył na Węgrzech, był dowódcą wojsk powstańczych.
- b) gen. Henryk Dembiński walczył na Węgrzech.
- c) gen. Wojciech Chrzanowski był naczelnym wodzem armii sardyńskiej
- d) w Rzymie Adam Mickiewicz utworzył Legion Mickiewicza.